

Kritik mot en åklagare och mot Polismyndigheten i Örebro län, som inte respekterat en brottsmisstänkts försvararrättigheter, m.m.

Beslutet i korthet: En 17-åring hämtades till förhör misstänkt för misshandel. Brottsutredningen involverade flera misstänkta gärningsmän och 17-åringen förnekade brott. Förundersökningsledaren och polisen kritiserar bl.a. för att ha genomfört förhör utan försvarare närvarande. Vidare kritiserar Åklagarmyndigheten för att förundersökningen inte har handlagts med tillräcklig skyndsamhet.

Anmälan

AA anmälde bl.a. Polismyndigheten i Örebro län och Åklagarmyndigheten till JO och framförde klagomål mot handläggningen av en förundersökning där hennes 17-årige son BB var misstänkt för misshandel. Hon var bl.a. kritisk till den långa handläggningstiden samt det förhållandet att BB hördes utan försvarare närvarande. Av anmälan framgick huvudsakligen följande.

I augusti 2011 inträffade en misshandel. Den 13 september 2011 blev AA kontaktad av polisen och fick veta att BB skulle få komma på polisförhör angående misshandel. Hon uppgav för polisen att BB ville ha en advokat, vilket antecknades av polisen. Kl. 07.00 den 25 november 2011 hämtades BB till förhör. Hon uppgav för polisen att en advokat skulle närvara och polisen bekräftade att det fanns en notering om detta. Trots det genomfördes förhöret med BB utan försvarare. Socialtjänsten hade inte underrättats om tidpunkten för förhöret. Efter förhöret anhölls BB.

Åtal väcktes i april 2012. Eftersom målsäganden hade förhinder att inställa sig kom förhandlingen vid tingsrätten att äga rum först den 27 april 2012. Den 4 maj 2012 meddelade tingsrätten dom i vilken åtalet mot BB ogillades.

Utredning**Allmän bakgrund**

Handlingar hämtades in. Åklagarmyndigheten (vice riksåklagaren CC) och Polismyndigheten i Örebro län (länspolismästaren DD) inkom efter anmodan med yttranden. Av utredningen framgick följande.

Polismyndigheten mottog den 18 augusti 2011 en anmälan om misshandel och samma dag fattades beslut om att inleda förundersökning. Eftersom det inledningsvis inte fanns någon skäligen misstänkt gärningsman beslutades att förundersökningen skulle vara polisledd.

Den 31 augusti 2011 hölls ett målsägandeförhör vid vilket framkom uppgifter som gjorde att BB kunde misstänkas för brottet. Dagen därpå, den 1 september 2011, registrerades BB som skäligen misstänkt för misshandel. I samband därmed övergick ansvaret för förundersökningsledningen till åklagare och kammaråklagaren EE utsågs till förundersökningsledare.

Vid förhör som hölls den 9 september 2011 med målsägandens bror och en kamrat till denne framkom uppgifter som tydde på att flera gärningsmän kunde vara inblandade. Samma dag genomfördes en fotokonfrontation med målsägandens bror vid vilken BB och ytterligare en person pekades ut som delaktiga i misshandeln.

Den 13 september 2011 informerades AA om att BB var misstänkt för det aktuella brottet. I en promemoria daterad samma dag och upprättad av polisaspiranten FF, fanns följande notering.

Misstänktes vårdnadshavare AA vill vara med under förhöret samt att hon troligen vill att en advokat skall förordnas till dess.

Den 24 november 2011 fattade EE beslut om att hämta BB och ytterligare en misstänkt gärningsman till förhör. Beslutet om hämtning verkställdes på morgonen den 25 november 2011. Kl. 07.35 påbörjades ett förhör med BB vid vilket han delgavs brottsmisstanke. BB förnekade brott. I förhörsprotokollet finns antecknat att BB informerades om sina försvararrättigheter och att han och AA, som var närvarande, godtog att förhöret genomfördes utan försvarare. Vidare angavs att BB godtog den försvarare som tingsrätten förordnade vid en rättegång. Det fanns inte någon företrädare för socialtjänsten närvarande vid förhöret.

Vid förhören framkom uppgifter som innebar att en tredje person kunde misstänkas för att ha varit delaktig i misshandeln. EE beslutade att även denna person skulle tas in för förhör. I avvaktan på att det förhöret skulle genomföras fattades beslut om att anhålla bl.a. BB. Anhållningsbeslutet hävdades på eftermiddagen den 25 november 2011 efter att den tredje personen förhörts.

Den 28 november 2011 förordnades en offentlig försvarare för BB.

Förundersökningsledningen övertogs den 1 januari 2012 av kammaråklagaren GG.

BB slutdelgavs förundersökningen i mars 2012 och den 4 april 2012 gavs en ansökan om stämning in till tingsrätten. Den 4 maj 2012 meddelade Örebro tingsrätt dom i vilken åtalet ogillades.

Rätten till försvarare

Polismyndigheten har i sin bedömning av hur frågan om BB:s försvararrättigheter handlagts anfört följande.

Att hålla förhör med en misstänkt under 18 år utan att den unge har tillgång till juridiskt biträde kan endast godtas under mycket speciella omständigheter. Det krävs inte enbart att den unge fått klar och tydlig information och fullt ut uppgett sig förstå konsekvensen av att förhör hålls utan föregående kontakt med en försvarare, utan omständigheterna måste rent objektivt också vara sådana att den unges rättigheter inte undergrävs på ett otillbörligt sätt.

Den aktuella utredningen har rört misshandel, där det funnits flera misstänkta. Det har funnits oklarheter kring vad som hänt och vem som gjort vad under den anmälda misshandeln. Uppgifter från förhöret med BB har därför kunnat antas komma att ha betydelse för utredningen och för åklagarens senare bedömning i skuldfrågan. BB har också förnekat brott. Vårnadshavaren AA har redan vid kontakt med utredare i ärendet den 13 september 2011 framfört önskemål om advokat inför förhör med sonen och på nytt tagit upp frågan inför förhöret den 25 november. Det kan i efterhand också konstateras att förhöret den 25 november kom att bli det enda med BB.

Av noteringar i samband med förhöret den 25 november 2011 framgår att BB, med vårnadshavaren närvarande, av sagt sig rätten till försvarare. Polismyndigheten anser dock sammantaget att omständigheterna i ärendet rent objektivt varit sådana att förhöret inte borde ha hållits innan en offentlig försvarare förordnats för BB.

Åklagarmyndigheten har upplyst att EE uppgett att hon inte kände till att AA i september 2011 varit i kontakt med polisen och diskuterat försvararfrågan. Enligt den information som EE fick från polisen så uppgav BB och AA att det gick bra att hålla förhör utan försvarare närvarande.

EE uppgav därutöver följande.

När det gäller frågan om offentlig försvarare för ungdomar som hämtas till förhör följer jag riksåklagarens riktlinjer RÅR 2006:3 (Riksåklagarens riktlinjer för handläggning av ungdomsärenden), där det på sid. 45 framgår att förhör efter beslut om hämtning utan föregående kallelse i regel måste hållas utan att försvarare finns att tillgå. Försvarare ska därefter förordnas så snart det kan ske.

Mina egna rutiner ser ut så här: när jag får besked från polisen att en hämtning är verkställd och får reda på vilken förvarare som önskas, faxar jag en begäran om offentlig försvarare till tingsrätten. Så gjorde jag även vid detta tillfälle. I min framställan brukar jag lägga till i fetskrift att den unge har hämtats till förhör och att en försvarare behöver förordnas omedelbart. Det är inte något som ingår i den mall som Åklagarmyndigheten har skapat för framställan om förordnande av offentlig försvarare för ungdomar och det är inte heller något som framgår av Åklagarmyndighetens riktlinjer, utan det är en rutin som jag själv har skapat för att försvarare ska kunna förordnas så snart det kan ske. Det brukar innebära att en försvarare hör av sig någon gång på eftermiddagen och att man då kan boka in försvararen att vara med på nästa förhör. Jag ser nu vid genomgången av ärendet att jag vid detta tillfälle missade att lägga till den extra informationen att förordnandet måste ske omedelbart och tingsrätten förordnade därför försvarare först flera dagar senare. I det här fallet var det dock inte aktuellt att boka in något nytt förhör med de misstänkta utan de skulle släppas så fort förhör hade hållits med en av de medmisstänkta (hämtningen av en av de medmisstänkta hade inte kunnat verkställas redan på morgonen). BB anhölls kl. 9.30 och anhållandet hävdades kl. 14.05. Han släpptes alltså ungefär vid den tidpunkt då en försvarare normalt kan förväntas bli förordnad och ha möjlighet att kontakta åklagare eller polis.

Åklagarmyndigheten redovisade följande bedömning.

Av 24 § LUL [lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare] följer att det föreligger en stark presumtion för att offentlig försvarare ska förordnas för misstänkta som är under 18 år. JO har i flera beslut pekat på att det förhållandet att den misstänkte ska ha tillgång till en försvarare inte

per automatik innebär att en försvarare måste närvara när den misstänkte hörs (se t.ex. JO:s beslut den 23 april 2012 i dnr 4082-2011). Så långt det är möjligt bör emellertid försvarare förordnas tidigt under förundersökningen och närvara vid förhör. Även om en misstänkt eller dennes vårdnadshavare uppger att det inte finns behov av offentlig försvarare vid ett förhör åligger det förundersökningsledaren att, på objektiva grunder, bedöma om så är fallet. En sådan bedömning kan inte enbart överlåtas på den misstänkte (se t.ex. JO:s beslut den 9 april 2010 i dnr 3741-2008 och den 28 oktober 2011 i dnr 4608-2010 [JO 2012/13 s. 106], jfr RÅR 2006:3 avsnitt 4.2).

Om den misstänkte är gripen eller hämtad till förhör är det ofta svårt – i praktiken många gånger närmast omöjligt – att hålla ett första förhör i närvaro av försvarare. Den misstänkte kan i dessa situationer normalt inte i förväg tillfrågas om sin inställning i försvararfrågan. I RÅR 2006:3 sägs, som framgått ovan, att förhör efter beslut om hämtning utan föregående kallelse som regel måste hållas utan att försvarare finns att tillgå. Hur pass utförligt förhör som är lämpligt att hålla utan försvarare beror bl.a. på hur allvarliga brottsmisstankarna är och hur omfattande eller komplicerad utredningen är. JO har, i ett fall som gällde ett mycket allvarligt brott (grov våldtäkt mot barn), uttalat att i ett sådant fall bör ett kort förhör hållas där brottsmisstanken delges och den misstänkte hörs om sin inställning till misstanken och i försvararfrågan. Ett utförligare förhör får anstå till dess försvarare kan närvara (JO:s beslut den 17 december 2010 i dnr 5493-2008 [JO 2011/12 s. 77]). I avvaktan på detta får den misstänkte i de flesta fall vara anhållen.

I detta fall har BB hämtats till förhör utan föregående kallelse. BB och hans vårdnadshavare har, såvitt framgår av förhörsutskriften, i inledningen av förhöret sagt att det gick bra att hålla förhöret utan försvarare. Det är också den information som åklagaren EE uppgett att hon har fått. Jag kan inte se att det har funnits anledning för EE att ifrågasätta att förhørsledaren iakttagit bestämmelsen i 12 § FUK. BB delgavs vid förhöret misstanke och hördes om ett fall av misshandel. Vårdnadshavaren var med vid förhöret och det framgår också att hon har stöttat BB när han lämnade sina uppgifter. Vid en samlad bedömning av omständigheterna, så som de var kända för EE, och mot bakgrund av att det inte rörde sig om alltför allvarlig eller omfattande brottslighet kan jag inte se att det var fel av EE att inte ge direktiv om att endast ett kort s.k. delgivningsförhör skulle hållas med BB innan försvarare förordnades (jfr JO:s beslut den 28 oktober 2011 i dnr 4553-2010 och den 23 april 2012 i dnr 4082-2011, där förhållandena dock var annorlunda).

Sedan EE efter förhöret beslutat att BB skulle anhållas har hon gett in begäran om förordnande av offentlig försvarare till tingsrätten. Det kom att dröja ett antal dagar innan ett sådant förordnande kom in till åklagarkammaren, vilket i vart fall till viss del synes bero på att EE inte uppmärksammade tingsrätten på att BB var frihetsberövad. Det är naturligtvis angeläget att frågor om förordnande av offentlig försvarare för den som är frihetsberövad hanteras med största skyndsamhet så att den misstänkte kan få tillgång till försvarare så snabbt som möjligt och så att försvarare kan närvara vid eventuella kommande förhör. I detta fall försattes BB dock på fri fot redan fyra och en halv timme efter anhållningsbeslutet och något ytterligare förhör hölls inte med honom.

Handläggningstiden

I fråga om ärendets handläggningstid inhämtade Åklagarmyndigheten upplysningar från åklagarkammaren i Örebro, som upplyste att GG var tjänstledig.

Kammarledningen anförde följande.

Under huvudsakligen november månad 2011 handlade EE, utöver sina ordinarie arbetsuppgifter, även ett mordåtal som av henne krävde en extra arbetsinsats. Fördelningen av mordärendet skedde i samråd med henne och i samband därmed försäkrade ledningen sig om att hon hade utrymme för detta i sin rådande arbets-situation och att hon skulle rapportera om hon behövde extra hjälp för att klara av

sin rotel med gällande tidsfrister. Huvudförhandlingen i mordrättegången avslutades i tingsrätten den 1 december 2011, dock med fortsatt kortare förhandling efter inhämtad RPU i januari 2012.

I december månad fick EE tillsammans med en kollega ett större mål att handlägga i tingsrätten. Anledningen därtill var att handläggande åklagare inte själv kunde ta förhandlingen då tingsrätten satte ut målet på dagar då åklagaren inte längre var i tjänst på åklagarkammaren. Förhandlingsdagarna kom att sträcka sig över dagar strax före och efter jul- och nyårshelg vilket gjorde att kammaren med hänsyn till mellankommande storhelger inte kunde fördela ärendet på en och samma åklagare utan tvingades dela upp målet på två olika åklagare i förhållande till rättens förhandlingsplan. Valet av åklagare föll på två av de som var i tjänst och var tillgängliga för förhandling under den period av förhandlingsdagar som tingsrätten hade bestämt. I samband med fördelningen av huvudförhandlingen redogjorde EE för situationen på roteln. Hon uppgav att hon hade mycket att göra och hon ombads därför att meddela kammarledningen om hon behövde hjälp med sin arbetssituation i anledning av det nya målet. Aktuellt ärende omnämndes inte i samband härmed men det bör särskilt noteras att ärendet inte heller vid tiden för överlämnandet av tingsrättsmålet var i någon akut fas vilket kan vara ett av skälen till att det inte särskilt uppmärksammades. EE lämnade barn- och ungdomsteamet den 1 januari 2012 varvid hennes rotel övertogs av kollegan GG.

Sammanfattningsvis är det ledningens uppfattning att EE under aktuell tidsperiod haft en ansträngd arbetsbelastning men att hon samtidigt har erbjudits stöd och hjälp och att hon har haft en god kontroll över sin rotel. EE har även vid tidigare tillfällen under ordinarie rotelvård visat prov på att hon noggrant kan redogöra för sin rotel och ledningens uppfattning är att hon har mycket bra rutiner för hanteringen av tidsfrister. Tidsutdräkten vid direktivgivningen i nu aktuellt ärende, torde enligt kammarledningens uppfattning vara ett olyckligt förbiseende vid rotelgenomgången i kombination med byte av rotelinnehavare vid årsskiftet 2011/2012.

EE uppgav att hon den 6 december 2011 berättat för sin chef att mordutredningen tagit mycket tid i anspråk och att hon behövde lägga tid på att komma ikapp på roteln. Därutöver upplyste hon följande.

Efter att ha läst ledningens yttrande vill jag tillägga att när jag informerade ledningen om min arbetssituation den 6 december och när vi dagarna därefter fortsatte att prata om min situation fick jag inte något erbjudande om hjälp med roteln. Om jag hade fått ett sådant erbjudande skulle jag ha tackat ja till det och jag skulle då ha lämnat ifrån mig de ärenden som låg hos mig för åtgärd. Eftersom jag var tydlig med att jag inte hann med alla arbetsuppgifter och det var känt att jag hade en rotel med många tidsfrister och då jag också påtalade att jag snart skulle byta rotel, var jag av uppfattningen att jag därmed tog det ansvar som krävdes av mig i en sådan situation som jag hamnat i. Jag gjorde bedömningen att ledningen under rådande omständigheter ansåg det godtagbart att en del av mina fristärenden fick stå tillbaka några veckor till. Här kan dock tilläggas att jag pratade med alla tre åklagarcheferna om min arbetssituation eftersom de var på plats olika dagar och det kan möjligen ha bidragit till de missförstånd som tydligen har uppstått mellan mig och ledningen. Att vi missförstått varandra blev känt för mig först när jag läste kammarledningens yttrande.

Åklagarmyndigheten redovisade följande bedömning.

Den aktuella utredningen gällde ett fall av misshandel där tre personer var misstänkta. Ärendets totala handläggningstid, från det att ärendet lottades in på åklagarkammaren till dess att åtal väcktes, uppgick till sju månader.

När det gäller tiden fram till dess att de misstänkta hämtades till förhör och delgavs brottsmisstanke anser jag att utredningen, mot bakgrund av det särskilda skyndsamhetskrav som gäller enligt 4 § LUL, redan då borde ha bedrivits med större skynd-

samhet. Framförallt är det dock handläggningstiden därefter, då sexveckorsfristen börjat löpa, som blivit för lång. När åtal väcktes den 3 april 2012 hade fristen överskridits med nästan tre månader.

Utredningen omfattade visserligen tre misstänkta gärningsmän. Ett flertal vittnesförhör och fotokonfrontationer har också genomförts. Enligt min bedömning har utredningen emellertid inte varit av sådan art att det funnits skäl att överskrida fristen. Såväl EE som kammarledningen har upplyst om att EE under december 2011, då ärendet blev liggande utan åtgärd, haft en mycket stor arbetsbelastning. Det saknas anledning att ifrågasätta att detta är orsaken till att ärendet inte kom att handläggas på det sätt som borde ha skett. Som framgått [...] är emellertid varken hög arbetsbelastning eller personalbrist godtagbara skäl för att överskrida den lagstadgade fristen.

GG övertog ansvaret för utredningen strax innan sexveckorsfristen löpte ut. Sedan hon fick utredningsläget klart för sig har hon varit snabb med att lämna direktiv. Utredningen tog därefter ny fart. Trots det blev, enligt min uppfattning, även den återstående utredningstiden alltför lång mot bakgrund av de utredningsåtgärder som återstod. Eftersom ärendet redan var gammalt hade det varit önskvärt om utredningen kunnat slutföras snabbare och beslut i åtalsfrågan fattas tidigare än vad som skedde.

Underrättelse till socialnämnd m.m.

Polismyndigheten har upplyst följande i frågan om myndighetens kontakter med socialnämnden. I ärendet har antecknats att socialtjänsten underrättats enligt LUL. Utredaren lyckades dock inte komma i kontakt med någon företrädare för socialtjänsten innan förhöret genomfördes den 25 november 2011. Det finns i ärendet inte närmare beskrivet när och på vilket sätt utredaren försökt kontakta socialtjänsten och det finns inte heller någon dokumentation som visar att kontakt tagits vid ett senare tillfälle.

Enligt polismyndighetens uppfattning är det inte tillräckligt att endast ett kontaktförsök görs för att kraven på underrättelse ska anses uppfyllda. Om ytterligare försök gjorts borde dessa enligt polismyndigheten ha dokumenterats.

Polismyndigheten har vidare konstaterat att det varken i polisens akt eller ärendehanteringssystem finns någon notering om att åklagaren fått information om att AA redan i september 2011 underrättats om brottsmisstankarna mot BB.

Rättslig reglering

Rätten till försvarare

Enligt 21 kap. 3 § rättegångsbalken, RB, har den som är misstänkt för brott rätt att biträdas av försvarare. Är den misstänkte under 18 år utses försvararen av vårdnadshavaren.

Under vissa förutsättningar ska offentlig försvarare förordnas, se 21 kap. 3 a § RB. Är den misstänkte under arton år ska försvarare förordnas om det inte är uppenbart att han eller hon saknar behov av detta, se 24 § LUL.

Enligt 12 § förundersökningskungörelsen ska den som underrättas om att han eller hon är skäligen misstänkt för ett brott samtidigt informeras om sin rätt att redan under förundersökningen anlita biträde av försvarare och om att offentlig försva-

rare under vissa förutsättningar kan förordnas av rätten. Om den misstänkte begär att få en offentlig försvarare ska denna begäran överlämnas till domstol, se 23 kap. 5 § respektive 21 kap. 4 § andra stycket RB. Överlämnandet ska ske omedelbart.

JO har i flera ärenden under senare år riktat kritik mot att förhör bl.a. i ungdomsutredningar genomförts utan att försvarare närvarat. JO har uttalat att, även om en misstänkt uppger att ett förhör kan genomföras utan försvarare, en förundersökningsledare har att på objektiva grunder bedöma om så är fallet. Bedömningen kan inte enbart överlåtas på den misstänkte eller dennes vårdnadshavare. När utredningen leds av en åklagare ankommer det på honom eller henne att ta ställning till behovet av försvarare oavsett vilken inställning den misstänkte har. Det åligger en förhørsledare att försäkra sig om att förundersökningsledaren tagit ställning i försvararfrågan innan ett förhör med en brottsmisstänkt genomförs. (Se JO 2012/13 s. 106 med däri angivna hänvisningar och JO:s beslut den 30 november 2012, dnr 3577-2011.)

Handläggningstiden

Av 23 kap. 4 § andra stycket RB framgår att en förundersökning ska bedrivas så skyndsamt som omständigheterna medger.

En förundersökning mot den som inte fyllt arton år och som gäller brott på vilket fängelse kan följa ska bedrivas med särskild skyndsamhet. Förundersökningen ska avslutas och beslut i åtalsfrågan fattas så snart det kan ske och senast inom sex veckor från dagen för delgivning av brottsmisstanke enligt 23 kap. 18 § första stycket RB. Tidsfristen får överskridas endast om det är nödvändigt med hänsyn till att den misstänkte ska delta i medling med anledning av brott, utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter. (Se 4 § LUL.)

Av förarbetena till 4 § LUL framgår att fristen endast undantagsvis får överskridas. Personalbrist eller att andra uppgifter anses böra ges företräde är inte godtagbara skäl för att överskrida fristen (prop. 1994/95:12 s. 96 f.).

Underrättelse till socialnämnd m.m.

När den som inte fyllt arton år är skäligen misstänkt för ett brott på vilket fängelse kan följa, ska socialnämnden genast underrättas, 6 § LUL. Vid förhör med den unge ska företrädare för socialtjänsten närvara om det är möjligt och kan ske utan men för utredningen, 7 § LUL. Syftet är att socialnämnden ska få kunskap om den pågående brottsutredningen och därmed bättre förutsättningar att fullgöra sitt ansvar.

Polismyndighetens åtgärder enligt 6 § LUL ska dokumenteras. Detta följer av allmänna principer om myndigheters dokumentationsskyldighet (se även 20 § förundersökningskungörelsen, som anger att tid och plats för åtgärder under förundersökningen ska antecknas i förundersökningsprotokollet).

Bedömning

Rätten till försvarare

Huvudsyftet med att en misstänkt ska ha rätt till försvarare tidigt i en brottsutredning är att han eller hon inte på grund av bristande kännedom om utredningsförfarandet och den rättsliga regleringen ska komma i underläge mot polis och åklagare utan ha tillgång till sådan sakkunskap att han eller hon till fullo kan tillvarata sina rättigheter. Den som är misstänkt för ett brott har därför som regel rätt att ha tillgång till försvarare redan från och med första förhöret. Som framhålls i kommentaren till rättegångsbalken är försvararbehovet inte mindre starkt vid det första förhöret med en misstänkt utan snarare tvärtom (Fitger, Rättegångsbalken, www.nj.se/zeteo, 23 kap. 5 §).

Åklagarmyndigheten har med hänvisning till att BB hämtats till förhör, att vårdnadshavare var närvarande och brottsligheten inte var omfattande eller allvarlig anfört att det inte var fel att genomföra förhöret utan försvarare.

När det gäller utrymmet för att utan försvarare förhöra BB bör följande beaktas.

För en misstänkt som är under arton år ska offentlig försvarare förordnas, om det inte är uppenbart att behov av det saknas. BB var misstänkt för en misshandel som involverade flera misstänkta gärningsmän. Han förnekade brott och utredningen var inte okomplicerad. Detta understryks av det förhållande att åklagaren fann skäl att besluta om hämtning av de misstänkta till förhör. Förhöret som hölls var utförligt och inte enbart ett s.k. delgivningsförhör (jfr JO 2011/12 s. 77). Efter förhöret anhölls BB.

Sett till dessa omständigheter borde en försvarare ha närvarat vid förhöret som hölls med BB den 25 november 2011. Att så inte var fallet är en brist som har äventyrat rättssäkerheten. Detta gäller särskilt eftersom förhöret kom att bli det enda som hölls med BB under utredningen.

Det är primärt förundersökningsledarens ansvar att se till att en misstänkts försvararrättigheter respekteras. Även förhørsledaren borde dock, innan han stod i begrepp att inleda ett mer ingående förhör, på eget initiativ ha rådgjort med förundersökningsledaren rörande BB:s behov av försvarare. Detta gäller särskilt då det av polisens egna anteckningar framgick att BB:s vårdnadshavare redan i september 2011 framfört önskemål om att ha en försvarare närvarande vid förhör. Denna information skulle polisen givetvis omedelbart ha vidareförmedlat till förundersökningsledaren.

Sammanfattningsvis ska EE och Polismyndigheten i Örebro län kritiseras för den bristfälliga hanteringen av BB:s försvararrättigheter.

Handläggningstiden

Förundersökningsledaren bär det primära ansvaret för att skyndsamhetskravet efterlevs och att tidsfrister inte överskrids. Om ett ärende inte kan handläggas med tillräcklig skyndsamhet åligger det åklagaren att underrätta kammarledningen om

detta. Kammarledningen har också ett eget ansvar för att skaffa sig kunskap om bl.a. förekomsten av äldre ärenden och behovet av att vidta åtgärder på enskilda rotlar. Det åligger kammarledningen att vidta erforderliga åtgärder i de ärenden som inte handläggs med tillräcklig skyndsamhet och att göra nödvändiga prioriteringar. (Se bl.a. JO:s beslut den 10 december 2010, dnr 6459-2009 och 6460-2009.)

Både polismyndigheten och Åklagarmyndigheten har vidgått att utredningen inte bedrivits med den skyndsamhet som varit påkallad och att handläggningstiden därmed blivit för lång. Jag instämmer i denna bedömning. Åklagarmyndigheten ska kritiseras för att ärendet inte handlagts med tillräcklig skyndsamhet.

Underrättelse till socialnämnd m.m.

Som polismyndigheten själv konstaterat har det förekommit vissa brister när det gäller dokumentation och underrättelse till socialnämnden. Vidare har polismyndigheten brustit i kommunikationen med förundersökningsledaren. För denna felaktiga handläggning ska polismyndigheten kritiseras.

AA:s övriga klagomål ger inte anledning till någon åtgärd eller något uttalande.